

FOLK OG LAND

NR. 4 — 8. ARGANG

LØRDAG 31. JANUAR 1959

LØSSALG 65 ØRE

Fru Ase Storsæter
Mjøndalen 21 B

H. Franklin Knudsen:

Politikernes mareritt

Det skjebnesvangre møte på Jalta

Da freden, i 1945, brøt løs i verden og tok form av den kalde krig, vant Sovjet sin avgjørende seier. Uten å ofre en soldat, uten å avfyre ett skudd knekt det Vestens moralske grunnlag. Tusen års arbeid og offer for å skape rettsstaten ble på kort tid gjort til intet. Ved det historiske møte på Jalta påtvang Stalin den vestlige kulturkrets, representert ved Roosevelt og Churchill, en arv som blir tung å bære. Stalin forlangte nemlig et oppgjør med «krigsforbryterne». Det vil si med dem, som sto mot marxismen. I de okkuperte lands undergrunnsbevegelser var det nemlig alt vesentlig kommunister, som var de aktive. Og som følge derav fikk bære den tyngste byrde. Vi kjenner dette forhold godt her i landet. Den borgerlige del av hjemmefronten, de «gode nordmenn» fikk som ledelse folk som Paal Berg. Følgen ble som ventelig var, at motet først kom frem etter at faren var over. Av borgerskapet kan man nemlig intet vente! Hva man tross alt måtte anse som sannsynlig, var at denne flokk, som var preget av noe den kalte «nasjonal holdning», i egen interesse, ville forsøke å opprettholde rettsstaten. Men nei, selv en slik innsats krevet mot og det savnet man fremdeles. Årsaken var nå ikke lenger tyskerne, men alle de penger man hadde tjent på okkupasjonen. Det var den dårlige samvittighets frykt, som medførte en lammelse i rettsbegrepet og en tilsvarende aktiv innsats på urettens vei. Illegaliteten fra krigstiden gikk i arv til rettsvesenet. For nylig kunne en lese i «Time» at de Gaulle fremdeles var plaget

ved tanken på den illegale franske Hjemmefront. Det er muligens Paal Berg også, mens han har valgt å tie og ta imot. Nå leser man fra Cuba, at den nye makthaver Castro går frem etter Nürnberg-oppskriften. Presidenten Urrutia

Forts. side 7.

Spredte inntrykk fra engelsk etterkrigsjustis

England har som bekjent vært mere moderat enn dets satellittstater m. h. t. etterkrigsoppgjør. Kanaløyenes frigjøring foranlediget således ikke noe «retts»oppgjør, og de engelske frontkjempere ble humanitært behandlet, skjønt det ikke var noen tvil mulig om Englands krigførende stilling, og skjønt de frivillige var i aktiv militær tjeneste for fangenskapet og innsatsen mot Bolsjevismen.

Nürnberg-bøden, amerikaneren John C. Woods

Etter den norske eksilregjeringens lakeitilværelse i England, skulle man ventet at den ville fulgt eksemplet fra demokratiets angivelige høyborg. Eksilregjeringens egen skyldbevissthet og dens avmaktsraseri under 5 års mindreverdig rolle i England hadde imidlertid skapt komplekser som måtte utløses. Det samme gjaldt hetspropagandaen overfor gatens parlament i hjemlandet. Det var en naturlig følge av regjeringens «mot dag»-farvede fortid, at man søkte rettsmønster for oppgjøret i øst i stedet for i vest, og at man endog tillot seg større rettsutskeielser enn en fremstående representant for Sovjet-samveldet fant hensiktsmessig (Terje Wold: «Don't be so soft, Molotov»).

Det samme rettsmønster hadde de allierte øyensynlig funnet for Nürnbergprossessen. Den var en skamptlett også for engelsk rettshistorie, og ble treffende karakterisert av feltmarskalk Montgomery som presedens for fremtidig behandling av den tapende

Forts. s. 2.

Bakgrunnen for uroen i Argentina

President Frondizi legger tunge byrder på det arbeidende folk

Nærmere om hendelsene på Cuba

Spesialkorrespondanse til FOLK OG LAND

Bueno Aires, 12. januar.

President Frondizis ferske nyttårs gave til det argentinske folk besto i et dramatisk budskap om de hårde tider det skal få døy. Arturo Frondizi har i et desperat forsøk på å stabilisere den nåværende økonomiske situasjon pålagt folket så store og tunge byrder for et tidsrom av to år at det etter menneskelig mening er tvilsomt om selv krigførende nasjoner har krevet lignende økonomiske oppofrelser av sine innbyggere. Et av UCRI-s slagord under valgkampanjen var at AF ville forme en regjering for «tyve millioner argentinerere», dvs. for alle ar-

gentinere, men innen ungeronismens rekke taler man med galgenhumor om regjeringen for «tyve millioner skjeletter». Ikke engang russernes månerakett eller den revolusjonære mangelmillionær Fidel Castros (formue 60 millioner pesos)! overraskende seire på Cuba, har kunnet avlede interessen ifra det brennende aktuelle nåtidsproblem her i landet.

Som en følge av pesoens devaluering er leveomkostningene med et slag steget enormt. Den importerte bensins høye prisstigning har ført til at alle matvarer og produkter er blitt lagt på p. g. a. de høyere transportomkostninger. Buss og togbilletter er i mange tilfeller nesten fordoblet, og drosjetakstene er lagt på med 90 pst. Dette har til drosjeeiernes store fortvilelse ført til fullstendig publikumsboykott. Papiret er likeledes importvare og vil stige 300 til 400 pst. og igjen medføre tilsvarende stigning i avispriser o. l. Man regner med at en mengde aviser kommer til å gå inn. Folk har nemlig ikke råd til en luksus som å betale

Kjøttarbeidernes leder Eleuterio Cardoso

4—5 pesos for en avis idag. Igår betalte man videre 70 pesos for en kilo kjøtt og tyve pesos for kiloen av magre kjøttben — morgendagens priser tør man ikke engang skjenke en tanke, for erfaringen har vist at de er i stand til å stige fra dag til dag uten foregående varsel. De kommunale myndigheter har i de fleste soner satt opp provisoriske utsalg hvor man kan få kjøpt noe billigere kjøtt — under beveget politisk beskyttelse!

Frondizi akter også å gjennomføre et rasjonaliseringsprogram innen statsadministrasjonen som skal omfatte alle funksjonærer fra presidenten og ned. Det er således blant annet forbudt å gå til nyanskaffelse av møb-

(Forts s. 7).

President Frondizi

Mene tekel

Morgenposten var i en leder for noen tid siden ute med et spark til «landssvikerne». Det er ikke første gangen, og en får vel si at dette bladet er blitt forunderlig nidkjært i den tjenesten å gå rettssvikene til hån. Hva nå grunnen enn kan være.

Denne gangen er det i forbindelse med den beryktede Pistol-Schubert som nå står for retten i Tyskland anklaget for masse mord. Schubert har tilstått sine ugjerninger, sies det. Og så skriver bladet at landssvikerne bør gjøre det samme «og tilstå med de enkle ord: Jeg har gjort det». Det er meningen at de skal komme krypende på sine kne og be om tilgivelse. Tøv.

Enn om Morgenposten og likesinnede heller gikk i seg selv? En om de grep i sin egen barm? Enn om de som idag fører det store ord var likeså nidkjære når det gjelder å finne fram til sannheten og fremme denne sannhet?

Når bladet stiller oss i klasse med pistolmannen er det å blande kortene, et fortvilte forsøk på å velte skyld over på de uskyldige.

Vi kan med god grunn stille dem som først la landet åpent for krigen og etter krigen slapp løs den uhyrlige og rystende foreteelse som heter

Nyttår 1959!

Jeg er født i Norges land, min sett var ødelsbønder, far dro ut til fremmed strand, Europa fikk hans sønner.

Hvor vi gikk og hvor vi sto der blant Europas borge, i hvert sinn og hjemmets ro forble dog alltid Norge.

Gamle minner dukker frem med kjente juletoner: skjønnest om et barndomshjem hvis ånd med alt forsoner.

Kjærlighet til eget land og egne folkeminne, borger for vi fatte kan, hva oss til andre binder.

Like store, like små - ingen over - ingen under - er den klippe som vi må bygge på i stille stunder.

Like store, like små? Hvor er det kjente toner! Skal vi være like grå som de «ledende» kujoner?

Like store - like små - er vår start i livet - bruk din evne godt og få etter det din plass i livet.

Brik Lærum.

rettsoppgjøret, ved siden av Pistol-Schubert. Der er deres plass. For i deres kjølvann og med deres bifall fulgte mord, brann, tyveri, ran, løgn og bedrag. På toppen av det hele ble titusener nasjonalsinnede kvinner og menn lovstridig sperret inne i konsentrasjonsleirer, straffet, fratatt gods og eiendom.

Motivet? Det er ikke vanskelig å få øye på. Redsel for avsløringer av de sanne forhold, redsel for at folket skal stille dem til ansvar.

For snart to tusen år siden, den gang historiens frykteligste justismord ble begått, var det en som sa om den dømt: Det er bedre at ett menneske går til grunne enn at det hele folk skal ødelegges. Det er snudd opp ned i våre dager. Nå heter det, at det er bedre at titusener uskyldige straffes og pines enn at de enkelte skyldige skal stedes for folket til dom for sine misgjerninger.

Men er nå Morgenposten og dens oppdrags- eller bidragsyttere så helt sikker på at det går stort lenger å føre folket bak lyset? Har det ikke sett skriften på veggen? Folkets reaksjon når humbugen går opp for det? For våkner det først, så våkner det sikkert til en kraftig reaksjon.

Skriften trer for hver dag mere lysende fram. Den står der og kan sees av de rettsindige, den står til sannheten har seiret.

Mene.

Slik loven burde være

Fra «Time» sakser vi: De siste ord pave Pius XII offentlig fremkom med ble gjengitt i L'Osservatore Romano. Søndag morgen, tre timer før han ble rammet av det første av de to slaganfall, hadde han bestemt villet vise seg i gårdsrummet i Castel Gandolfo. Idet han talte fransk, sa han til Den Internasjonale Kongress for Offentlige Notarer: Lover er i for seg ikke absolutte. De må rette seg etter den rettferdige og godt oppøvede samvittighet, og en drar kjensel på den rette lovens mann ved hans dyktighet i å fortolke lovtekster med det for øye å fremme individuell og samfunnsmessig velferd.

«Enhver som driver sine krav til yttergrensen av det lovlige har allerede overskredet grensene for det lovlige. Intet vil hjelpe dere mere til å fremme sansen for det rettferdige enn påskjønnelse og praktisering av ekte barmhjertighet, hvilket er gjestand for vår guddommelige

Prester og sådant mere

Presteskap er fandenskap har jeg hørt. Kan det være noe i det?

Jeg vet ikke, hvordan det reagertes i andre leire, hvor NS-menn var internert, men hos oss var det flere, som ennå mens de var arrestert, meldte seg ut av statskirken, blant dem også jeg.

Under en minnestund ved en begravelse til en felles venn noen år senere kom jeg i samtale med en religiøs mann, som også holdt en minnetale for anledningen. I samtalens løp med ham nevnte jeg, at jeg hadde meldt meg ut av statskirken. Han spurte, hvilket kirkesamfunn jeg tilhørte, og jeg svarte at jeg ikke tilhørte noe, men hadde tenkt å komme gjennom livet med min barnelærdom og ved å lyde min samvittighet, som kjente god forskjell på godt og ondt. Han spurte da om grunnen til min utmeldelse. Jeg fortalte, at da vi var i fangeleiren, fikk vi også distriktets aviser og kunne følge godt med i alt det hat og de skjelsord, som ble oss tildelt. Ja, sa jeg til ham, vi kunne også lese lørdagsepistelen om barmhjertighet og lignende, mens der samtidig i samme avis, kanskje på samme side sto en hatfull artikkel om oss syndige «nazister», antagelig ment nasjonalsosialister, men denne betegnelse måtte ikke brukes, man risikerte å hverve proselyter for vår sak blant sosialistene. — Hvor var De da prest? var mitt spørsmål til ham. Han ble svar skyldig! Jeg sa videre, at ordets forkynnere måtte være redde for å miste sine stillinger, sitt levebrød, og at de fryktet menneskene mere enn Gud.

A. W.

Alle NS-folk's hjelper «Morgenposten»

Som våre lesere vil vite understreket Morgenposten da bladet startet sin eleverte aksjon mot Forbundet at det handlet på vegne av alle de NS-folk som var blitt ført bak lyset, alle disse som var blitt så vel mottatt av samfunnet igjen og som nå ville ha ro og glemsel over de gamle forbrytelser. Bladet selv hadde naturligvis all mulig sympati for disse angrende syndere og det var bare Forbundets virksomhet som nå rippet opp i de gamle sår.

Vi vil gjerne belyse gehalten av disse bladets påstander, som er i smukk overensstemmelse med det sannhetskjærlige blads øvrige anførs-

Herres lære og frukten av hans frelsesverk.

KVINNA SLIK MANNEN VIL HA HENNE

Et tykker synd på deg kvinne i dag. Fordi det er så mange mannfolk som vil ha deg med på galskap og brotsverk.

Litt galskap kan ein vel uforvarandes koma opp i, men når det gjeld brotsverk, så skulle du som den vakreste av alle Guds skapninger på jord seie stopp, og at slike ting vil du ikkje vere med på ein einaste dag lenger.

For no rek vi mot avgrunnen med sjumilsstøvler på, både kvinne og mann, om ikkje noen seier frå, at no får det vera slut med galskapen som fører til brotsverk. Og det må bli slut med å holde lovtaler over brotsverka anten det er krig eller fred. Slut må det også bli med at noen blir gjort til heltar og helgenar for brotsverka sine, mens andre blir både dømt og hengt for ugjerningar som er langt mindre enn dei som

ler. Dette blad som selv har medvirket så iherdig til at alt skulle være glemt, som har søkt så iherdig å jevne veien for de dømfelgte, mottok merkelig nok i 1956 følgende brev fra en abonnent, som nå har levert oss gjenparten for at bladet kan bli minnet om sin fortid i denne forbindelse:

Morgenpostens redaktør.

Undertegnede ringte for noen år siden til Deres avis og forespurte hvorledes den sto politisk, og fikk til svar at Morgenposten var helt upolitisk. Jeg tegnet meg som abonnent. I den senere tid har avisen hamret løs med sjofle artikler som må forstås som rene forfølgelse av mennesker som for ti og et halvt år siden, altså tiogethalvt år siden, var medlem av et lovlig parti, NS-partiet.

Fjendtlig innstilling er ikke byggede krefter, men nedbrytende. Noe av det siste Bjørnson skrev var «Gode gjerninger redder verden». Kunne det ikke være formålstjenlig for pressen at den fra idag arbeider for denne sak. Det ville sikkert være høyaktuelt, - og Deres abonnenter ville se med glede på at pressen arbeidet for en bedre verden. Eller er det slik å forstå at tidligere NS-mennesker skal behandles annerledes enn andre. (Henviser statsråd Chr. Hauge, stortingsdebatten).

For å sitere H. Wergeland: «Norges Storting. Helliges disse Medfølelsens Udgydelse for den ulykkelige Green af Meneskeslægten hvis fremtidige Forhold til Fædrelandet det skal afgøre».

Det er 100 år siden Kierkegaard døde. Anbefaler Dem å lese f. eks. avsnittet Enkeltmenneske som slutter seg til mas-

sen er feighet og massen er v.

Deres avis arbeider eskelig humanitært

sjølve storgaulikkane har sett i verk utan å få tiltale for det.

Dette skulle du kvinne vera både den fyrste og den siste til å seie frå om. For kvifor skal du vera med å gi liv til nye ættledar, når brotsmenn av verste slag skal vera med å øyda dei unge liv? Har vi ikkje hatt nokk av dette galskapens system, no i dette såkalla «opplyste tjuande hundraåret?» Og er ikkje du kvinne for all denne galskapen si skuld meire i faresonen enn noen gong før? Ein skulde helst tru det.

Det er mest så ein må seie at brotsverka i Djengis Kahns tid, for vel sju hundra år sidan bleiknar mot all galskapen ein kan nå fram til i dag.

Og dette skulle du kvinne vera meire eller mindre aktivt med på? Eller kan du trøyste deg med at du var passiv?

Men du har i kvartfall stått bakom og ved sida av dei menn, som har vore hovudaktørar for å sette galskapen i verk. Den galskap som i krig og fred førte til brotsverk.

Du skal ikkje freiste å ta deg fri for dette, du kvinne, som kanskje var med å innspirerte mannen til dei brotsverk som tida er så opptatt med. Du vil kanskje seie det var andre menn, og ikkje du, som vekte lysten hos mannen din til å vera med på galskap? Og så kom den ulukka til, at mannen din hadde lyst til å spela basen og nå litt lengre enn andre menn, når det gjalt å organisere trolldom og brotsverk.

Og så vil du seie du sto maktlaus i samlivet med den sterke mannen din, som så mange såg opp til, fordi han meire enn andre var utpekt til å skape trolldom i lufta, så ein kunne få ei tid med uhemma blodtapping og brodermord.

At du skulle stå rådløs ved sida av mannen din, når han planla å sleppe laus den uhemma vondskapen i verda, skal du ikkje få meg til å tru. Men du søkte kontakt berre med slike kvinner og menn, som dyrka og reindyrka planer om å gjera vondskapen i verda større enn han alt var.

Og vegen du går, han går du til endes, utan å tenkje på fruktene av arbeidet til deg og mannen du skulle freiste å holde stur på.

Stål.

Ennu er det noen

som gjør oss sorg med å være sene betalere av bladpengene for 1959.

De vil vel ikke at avisen skal bli borte en vakker dag?

Er det noen som har noen kroner ekstra å spandere på oss utenom bladpengene, så er vi svært takknemlig for det også!

grunnlag slik at hele vårt folk igjen kan bli et lykkelig folk - inntil da sier jeg opp mitt abonnement.

S. B.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKRAVIS

Redaktører:

ODD MELSOM, ansvarlig
ALEXANDER LANGE

En knusende dom

De ansvarlige for det en er frekk nok til å kalle «retts»-eppgjøret i Norge har vært flinke til å dekke seg på alle kanter og måter. Det er faktisk slik at det her dufter så smått av den fullkomne forbrytelse.

Vi skal ikke komme nærmere inn på den mesterlig konstruerte historiske løgnbygning som meget omhyggelig ble murt opp for å danne rammen om uretten. Selv historikerne har nå begynt å oppdage at den er uta blank, men inna krank.

Det vi tenker på, er hvorledes alle disse gode rettens menn står trofast på vakt bak murene, ferdig til å tette igjen hvert hull og hver sprekke som viser seg. Og de murer med — om ikke sverd ved lend, så dog med riset bak speilet.

Det er jo faktisk noe av et mesterstykke å få hele den norske presse, den som selv er så sørgelig kompromitert under okkupasjonen — til gjennom fjorten lange år uopphørlig å prise og love forbrytelsen som urokkelig «rett», skjønt hele krigsoppgjøret etterhvert er blitt så lurvete at den ene fillen slår den andre ihjel.

Og hva så med de enslige røster som hever seg i det nøytrale utland? De bringes like raskt og effektivt til taushet som opponenter her hjemme. For over alle landegrenser består det et slags frimureri mellom alle de kompromiterte partipolitikere. Den ene tjeneste er den annen verd, og det felles mål er jo stort: å opprettholde levebrødet og parlamentarismen. Så bringes da selv i det «nøytrale» Sverige alle til taushet. Bare en gang glapp det, dengang de svenske folkerettslærde felte sin knusende dom over det oppgjør som «ikke hadde noe med rett å gjøre». Men så fikk da også disse modige og rakryggede jurister føle at de hadde rotet i hvepsebolet. De yrte frem fra alle kroker og hull disse små juridiske leiesvenner som alltid står rede når retten skal trås under fot, og så fikk ekspertene sitt pass påskrevet.

Før en kom så langt hadde her hjemme en rekke hederlige folk funnet ut at det var en god og riktig idé dette å be nøytrale utenlandske jurister se på hele elendigheten, og hadde skrevet under en henvendelse herom. Det var 13 stortingsmenn blant dem, nesten tiendeparten av hele stortinget. Hadde en ikke før visst hvilke mektige krefter som står bak uretten og hvor ynkelige stortingsmenn kan være, så fikk en se det, da det i en-to-tre lykkedes å skremme 11 av dem til å gjøre offentlig avbikt. Det var faktisk bare to stykker som våget å følge sin samvittighet tvers gjennom press og pågang og vi vet ikke hva.

Det har vært antydning at de rettsforfulgte i Norge skulle søke sin rett ved en internasjonal domstol, og det er faktisk også opprettet en slik domstol i Strasburg: «Europarådets menneskerettighetsdomstol». Det burde jo være det rette forum for dem som ble fratatt alle menneskerettigheter og som ikke engang får lov å snakke om det. Men — de karene som stiller med uretten i Norge er som sagt flinke. Riktignok er det fra norsk side — som dommer — oppnevnt en så verdig rettens forkjemper som Terje Wold, men for sikkerhets skyld — kanskje om Wold skulle være inhabil? — så har Norge ikke anerkjent domstolens kompetanse. Det heter herom «at Norges generelle reservasjon overfor domstolens kompetanse utelukker ikke at det kan anerkjenne den i enkelttilfeller. Norge har altså forbeholdt seg retten til å ta standpunkt i hver enkelt sak som angår nordmenn!»

Men naturligvis er vi i godt — eller kanskje slett? — stormaktselskap her også. Det heter iallfall trøstende at det samme «gjelder Frankrike og Storbritannia, som nøler med hensyn til krigen i Algerie og striden om Kypros». Eller for å si det med andre ord: Frankrike nøler fordi det, som allverden vet, driver tortur og terror i Algerie, noe som na-

Intet nytt under solen

Pliktfølelsen var gått tapt, karakteren var kommet i oppløsning, Athen hadde måttet gi etter overfor Spartas jernhårde orden. Statslivet var også i en sørgelig forfatning. Kan man tenke seg noe mere hjelpeløst enn dette athenske demokrati der styret lå i hendene på en snakkende forsamling, der generaler ble utnevnt, avsatt og henrettet i hurtig rekkefølge, der småfolk og bønder, gjennom et valg som ikke var valg, ble satt til å dømme i landets øverste rett i den rekke de kom på i manntalslistene.

Hvorledes skulle en skape en ny og naturlig moral under slike forhold, og hvorledes skulle en kunne redde staten?

Når statens styre er et eneste kaos, når vi må finne oss i tvang til ingen nytte, og når vi må utføre oppdrag som ikke fører til noe — — hvordan kan vi da forlange av individet, at det skal lyde loven og bøye seg for det felles vel?

Det er rimelig at Alkibiades kommer i konflikt med et samfunn som later hånt om

Her er så underligt —

Jeg er enig med Folk og Land i at de mortuis nil nisi bene, at en ikke skal si annet enn godt om de døde. Jeg er også enig i at Folk og Land derfor unnlater å skrive noe om biskop Berggrav.

Men jeg synes det er grunn til å gjøre dette blads lesere kjent med den underlige omtale av Berggrav som Odd Hølaas gir i den danske avis Politiken. En skulle tro det var en annen biskop enn den vi kjenner han skriver om:

«Etter krigen søkte han å mildne dommene over nazistene, så tidlig som i 1945 utga han et skrift «Folkedommen over Nasjonal Samling», som vakte endel forargelse både blant de uforsonlige og de kompromitterte».

Hva sier ikke Obstfelder?: Jeg ser, jeg ser — —

Jeg er visst kommet på en feil klode!

Her er så underligt — —

H.

turligvis ikke egner seg for behandling ved en «menneskerettighetsdomstol», like lite som det norske etterkrigsoppgjøret. Og Storbritannia nøler av nøyaktig samme grunn, fordi dets blodige undertrykkelse på Kreta bedre passer i Nürnberg enn i Strasburg.

Så noen mere knusende dom over hele etterkrigsoppgjøret i Norge enn den de ansvarlige selv har felt ved dette forbehold mot domstolen i Strasburg, kan selv vi ikke prestere!

Uro over alt — også i banker?

Tidens onde tildragelser krever dessverre megen overmenneskelighet av våre statsledere. Den glade tid da man med fremmed hjelp stormet oppover i samfunnet for å lede massen frem mot idealstaten — er i dag en saga blott. Det er vanskelig å vise seg permanent klok, det er vanskelig å regjere, selvom man millombils kan trøstes av Statskassen, blant annet på storartede reiser til særdeles fremmede land!

Den fæle privatkapitalismens banker måtte hemmes, det forlangte programmet.

Det har forøvrig slått

dyktighet og som tror mere på stemmetall enn på kunnskaper — —

Og er det ikke overtro at et flertall kan avgjøre hva som er rett?

Er det ikke tvertom slik at vi er dummere, voldsommere og grusommere når vi er i flokk enn når vi opptre hver for oss enkeltvis?

Også demokratiet kommer til å overdrive sitt prinsipp og vil gå tilgrunne av — — demokrati. Demokratiet bygger på like rett for alle til å inneha embeder og bestemme over statens politikk. Ved første blick kan dette virke som en tiltalende ordning, men den vil snart bli skjebnesvanger fordi folkets store masse er uopplyst. Det plapper bare etter hva andre sier først.

— Folkestyret er en tung sjø å pløye for statsskipet. Hvert nytt vindkast fra talerstolene tvinger det ut av kurs. — — Enda verre er det når vi lar disse skumle og pengegriske oligarker trekke i snorene bak kulissene.

Det er Platon som skriver dette og som finner det merkelig at vi når det gjelder ganske alminnelige ting, som f. eks. skotøy, vil ha en som forstår seg på slikt, d.v.s.: vi vil ha en skomaker til å lage det. Men når det gjelder statens ve og vel, går vi uten videre ut fra at alle som kan skaffe seg stemmer også kan styre en stat.

Som man ser var allerede Platon, mere enn 350 år før vår tidsregning en forkjemper for en samfunnsordning som på mange måter forsvaret det

igjennom slik blant glade velgere at den kloke Arne Skaug har måttet bremse, akkurat som det burde ha vært bremsert på Stalin og Hitler.

Bremsene ble dog ikke satt på i tide. I dag begynner det å bli uro og angst i Norge. Folket har ikke fått vite hva det er blitt besluttet bak kulissene. Hva er Norges sosiale, økonomiske og militære forsvar verdt? Derimot vet mange hva det har kostet og koster.

Er det også uro i visse banker? Vi må ikke bare ta i betraktning rettsoppgjørets ødeleggelser, men også den ting at fiskeriene og skipsfarten bl. a. har hatt flere trange år, som har tappet innskuddskapital.

Våre banker har samlet seg om en «Fører». Det er meget godt å si om ham fra visse hold: Han har gode eksaminer, og kastet seg over de slagne NS-folks økonomiske tilintetgjørelse i 1945.

Men dessverre har medaljen sin bakside: Spørres det i dag i den indre banksirkel om Føreren eier den upartiske, seriøse, tørre bankpondus, som fra fødselen er alle fremgangsrike bankfunksjonærers ideal?

Det spørres også i dag bl. a. i Farmand om onkel Einar vil la solen gå ned for privatbankene?

Er det sant at det siste lys i bankverdenen har vært gjenstand for kalamiteter i den indre banksirkel, livsviktige ting som borgerne ikke kan lese om i det demokratiske Norges aviser i dag, da menigmann ikke må varsles før det er for sent?

Hvorom allting er: Det håpes av hensyn til Norges økonomiske fremtid at denne vår kjære, durkdrevne politiske sjarmørs og rettsoppgjørsmanns virke som storbanksjef må løpe heldig av. Vår venn kan være trygg hvis onkel Arne og onkel Einar blir enige om å gripe inn i tide med råd og dåd. A. L.

som NS har kalt fagstyre, og som f. eks. i Italia fikk navnet fascisme, hvis grunnleggende prinsipp var at representantene til statens og kommunenes styre i vår tid fra de faglige organisasjoner, ikke fra politiske partier.

Vox Populi.

GLEM IKKE FORBUNDET,

som venter på kontingenten for 1959.

Det er vårt håp at også mange av Folk og Lands lesere som ikke tidligere har gitt noe til Forbundets arbeid vil gjøre det i år.

Når mørkemennene angriper, gjelder det å stå sammen. Husk Forbundet med et bidrag og med medlemskontingent — postgiro 150 28.

Stavisky-affæren: Olaf Holm:

«Argumentum ad hominem»

Flukten

22. desember 1933. «Vakre Alexander» går opprørt gjennom de fornemme værelser som han har leiet i femte etasje i Hotell Claridge, et av de beste hoteller i Avenue Champs Elysée. I syv år gikk alt godt, men i noen uker har nå alt gått på skjeve! Millionene fra Bayonne har han brukt for å stoppe igjen andre hull - alltid har det lyktes ham med en svindelforretning å dekke den forrige - og så med engang går det ikke mere. I Bayonne er det blitt presentert millioner i kassebevis som han ikke lenger kan skaffe dekning for - og det er som forhekset all ting: i samme øyeblikk stopper det også opp med erstatningsforretningene og alle hans venner får kalde føtter. «I går spiste jeg frokost med ministrene», skriver han hurtig til den oppskakede herr Tissier i Bayonne, «og vi var helt enige. Jeg er fast overbevist om at alt vil komme igang igjen. Det gjelder bare ikke å tape hodet!»

Så ringer telefonen og hotellsentralen melder en samtale fra Bayonne.

«Alexandre her», sier han rolig og stemmen lyder helt rolig, ja har den overbevisende klang som erfaringen har lært ham virker så uimotståelig. Men mannen i Bayonne er ikke mottagelig for dette mere. «Det er Tissier», hører Stavisky apparatet si. «Herr

Alexandre, jeg holdt det ikke ut lenger. Jeg gikk til en sakfører og fortalte ham alt. Jeg visste ikke hva jeg skulle gjøre lenger. Min sakfører vil underrette politiet. Jeg forteller Dem dette - det er alt jeg nå kan gjøre for Dem». Et klikk - og herr Tissier i Bayonne har lagt røret på.

Også bedrageren Stavisky legger røret på. Han står ubevegelig med hånden fremdeles på apparatet. Tissier har altså virkelig tapt hodet! Stavisky vet at alt nå er ute.

Han går over til det rom som hans kone benytter. Hun har alltid bedt ham bare å gjøre ordinære forretninger - og han lovet henne det. Nå må han si henne at han har forspilt alt og at det vil bli en ende med for-

skrekkelse. Hun gråter ikke, hun klager ikke - den vakre Arlette har alltid visst at hun levet på randen av en avgrunn. Hun kysser ham og spør: «Hva skal vi nå gjøre?»

Da banker det, og Stavisky farer sammen. Allerede? Nei, det er ikke politiet, men Henri, og det ser ut til at han er en av de få venner som forblir trofaste. Han sier til Stavisky at han straks må vekk fra Paris ellers blir han virkelig arrestert. Henri vet om et lite ensomt hus i fjellene. Det vil han leie sammen med sin venninne og der kan Stavisky bo ganske ugenert. - - -

Stavisky griper etter redningsseilet. Kanskje bare en utsettelse, men hvor ofte har ikke hans

stilling vært ganske fortvilet og han har likevel mestret vanskelighetene. Hvorfor ikke denne gang også? Kanskje kan han la seg innlegge på et sanatorium og så finner han kanskje igjen en lege som erklærer ham for sinnssyk. Han har allerede engang før hatt en slik attest! Neste aften forlater han hotellet sammen med Henri som for å gå en tur. I lommen har han et pass lydende på navnet Niemencenny, utstedt av Pariserpolitiet 23. desember 1933 - - - Tre dager senere flytter madame Alexandre fra hotellet med femten kufferter, men hun oppgir ikke sitt neste oppholdssted.

Stavisky reiser ikke rett til jernbanestasjonen med Henri, for den store bedrager har bare hundre francs i lommen og må skaffe seg penger til flukten. De reiser til Triumfbuen og bøyer så inn i Avenue Wagram i hvis kafeer og restauranter diamanthandlerne og også Stavisky med sine «forretningsvenner» holder til. Her i et av lokalene oppsøker han toilettet, knapper på dette skjulte sted opp vest og skjorte og tar fram en lærpung som han bærer inne på bare kroppen. Han finner fram to diamanter, som han så tilbyr en av gjestene tilsalgs. Diamanthandleren anslår deres verdi til trehundretusen francs, men da Stavisky forlanger tohundretusen, tilbyr han ham kaldblodig hundretusen. Han vet hva klokken er slagen. Men Stavisky vet det også og tar uten et ord det den annen byr. Så reiser de begge til stasjonen.

Bedrageren er sporløst forsvunnen, mens herr Tissier og borgermester Garat blir avlevert i fengslet i Bayonne. Det er vinter, og nå må herr Garat føle på sin kropp hvor kalt det er i steinsellene i det gamle hus. Da hans forsvarer kommer, blir herr Garat liggende under teppet på halmmadrassen for en kan se an-

Mat til borgermesteren i fengslet

Fru Stavisky innleves i fengslet

Dette uttrykk har vi arvet i Romerretten. På norsk vil man si: Usakelig argumentasjon.

I.

Når den ene part i en tvist forstår, at hans saklige argumenter kommer tilkort overfor motpartens, så hender det ikke rett sjelden, at han griper til påstander, som ligger utenfor saken, ofte av rent personlig art, endog invektiver når galt skal være, i det håp å vekke rettens sympati for seg og motvilje mot motparten. Slike «argumenter» følger alltid boomerangens bane. De røper også tro på at retten eller publikum ikke har øyne til å ta riktig standpunkt.

I «retts»oppgjøret og hva dermed står i forbindelse formelig vrimler det av usaklige argumenter. Det har selvfølgelig sin naturlige årsak i mangel på saklige.

II.

Når der overfor Alexander Langes foredrag i Trondheim ble mobilisert alt til øyemedet brukbart mannskap for å få forhindret, at foredraget overhodet ble holdt og man ikke hadde andre argumen-

ten fra munnen i sellen. «Hvis han hadde visst det før», filosoferer fangevokteren, «så hadde han nok latt innlegge sentralfyring. Men slik er det alltid: en vet intet på forhånd».

Men Paris er som grepet av feber. Det har opplevet verre skandaler, men denne er dråpen som får begeret til å flyte over. Menneskene samler seg allerede på gaten og en hører ville utbrudd mot ministrene, mot de bestukne deputerte. Den deputerte Bonnaure, som har tatt inn 700 000 francs fra Stavisky var nær blitt offer for en lynchjustis. Han satt i ti timer i en liten fruktforretning hvor han hadde søkt tilflukt. Og da bare venstrepolitikere er innviklet i skandalen, benytter Høyre den til å rette voldsomme angrep mot regjeringen. Dog merker alle at det her dreier seg om noe annet enn en vanlig regjeringsskandale. Gaten taler mere og mere med - og over Paris reiser revolusjonens spøkelse seg truende.

I Paris, i hele Frankrike finnes det bare en sak som beskjeftiger folk - millionbedrageren Stavisky og hans bakmenn, ministre og deputerte. Avisene vier hele sider til denne uhyrlige affære og særlig boulevardavisenes oppslagssider bringer bare Stavisky og atter Stavisky. De første resultater av undersøkelsene i Bayonne blir straks kjent gjennom den flom av reportere som oversvømmer den lille by Bayonne.

ter enn at L. var en straffet person, så var det svært spede saker. Er det ikke så, at vi nå i en årrekke har hatt to straffede personer alternerende som stortingspresident og statsminister? Og ble ikke for en del år siden en mann hentet fra Botsfengslet direkte til sete i Stortinget? Det er pussig å se hvorledes mennesker, som til overmål har utpekt seg selv som kvalitetsnordmenn fremfor andre, vrir seg som meitemark i mautue ved den blotte mulighet, at deres påståtte fortjeneste av fedrelandet, kan bli holdt opp i lyset til folkets nærmere beskuelse. Den, som har så sarte følelser, at han ikke tåler å høre på en mann, fordi han er straffet, kan da likegodt bli hjemme, hvis det virkelig er dette, som plager ham, fremfor å etablere seg som barnepike for dem, som han antar ikke er fullt så svake i knærne. Det er lite imponerende, etter å ha tapt forsøket, surmulende å trekke seg tilbake med halen mellom benene. Moralsk mot er nå en sjeiden egenskap og i den leiren har det hittil vist seg ikke å

(Forts. s. 6).

Publikum erfarer hvorledes millionbedrageriet har funnet steg og får hver dag høre nye vanvittige enkeltheter. Nå blir bedragerens liv rullet opp helt fra barnsben av, og det som kommer frem er rystende. Hans far skjøt seg på grunn av den vanartede sønn, selv var han gigolo, han levet av kvinner, han vant en dag en million i baccarat i spillesalen i Cannes, og så visste det seg at han hadde brukt forfalskede kort. Så fikk han den idé å erobre den franske koloni Guayana i den nordlige del av Sydamerika: med et oppbud av alle gangstere fra Montmartre ville han befri straff-fangene på øya Cayenne og støttet til dem gjøre seg til hersker over Guayana - -. Men så

(Forts. s. 6).

Karikatur av ministerpresident Chautemps

Republikanernes neste presidentkandidat?

Den nåværende visepresident og stridens eple Richard Nixon

Under visestatsminister Mikoja's brillante og tankevekkende besøk i USA for å søke å istandbringe De forenede staters endelige avstandstaken fra Rest-Europa — kan det lønne seg å feste oppmerksomheten på visepresident Richard Nixon, som den hele tid har hevdet betydningen av styrke, for å få sammensvergelsens krefter til å bli betenksomme, og for å få selve ulvene personlig til å bli tammere. Nixon er ingen søtsnakker, men verner av vesentlige verdier.

Siden Martin Van Buren i 1863 arvet presidiet fra den barske, gamle Andrew Jackson har i hele USA's historie ikke én eneste visepresident blitt nominert som sitt partis presidentkandidat. Men allikevel hevder Stewart Alsop i «Post» at visepresident Richard Nixon — etter alle solemerker å dømme i dag — har republikanernes presidentnominasjon for 1960 i lommen.

For Nixons fiender — og han har sannsynligvis flere fiender enn noen annen amerikaner — står han som en oljetrykks-djevel — helt uten skrupler og overbevisning! Hans beundrere som også er mange millioner — ser i visepresident Nixon en oljetrykkshelgen med styrke for ti, fordi hans hjerte er rent.

Nixon ingen stor fotball-spiller, men har skutt midt i blinken som visepresident.

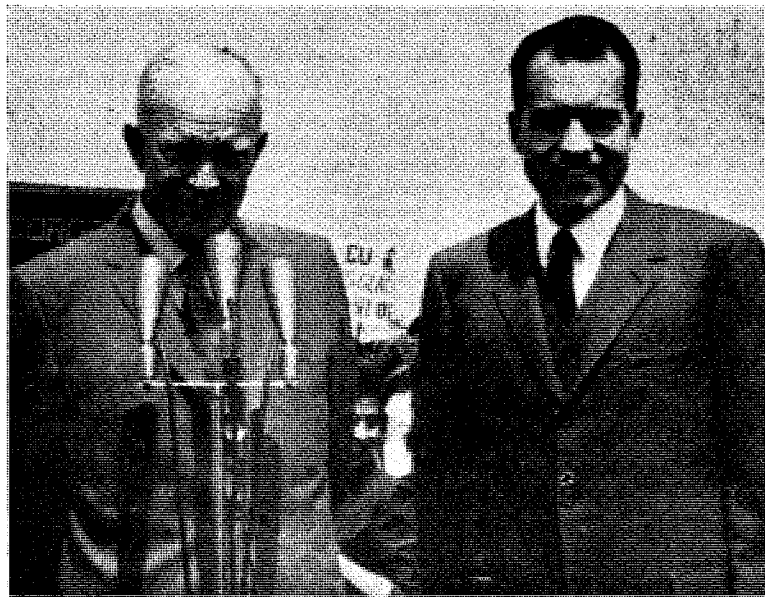
Som man vil se er synet på Nixon hos hans fiender kanskje av samme type som det som var forutsetningen for tilintetgjørelsen av senator MacCarthy. Heller ikke denne ville at USA's fiender skulle smuldre det opp, hemmelig.

Akkurat som denne har Nixon deltatt i avsløringen av det tyvende århundres største sammensvergelse.

Før Sputniksjokket i sommer var Nixons stemme nesten den eneste som hevet seg mot en nedkutting av forsvarsanstrengelsene.

Han forsto straks den virkelige militære betydning av Sovjets første satelitt, når andre av regjeringens talsmenn forsøkte å vitse det hele bort. Dette sitt syn ga han offentlig uttrykk for. Han var den første som sa at denne unnavikende holdning var en meget alvorlig affære som den amerikanske regjering måtte møte med energiske tiltak! Her viste Nixon riksfornemmelse.

Selv ikke hans mest kyniske motstandere har oppdaget en parti-egoistisk motivering i Nixons stillingtagen til de aktuelle spørsmål. Denne hans evne til å heve seg

Richard Nixon og Eisenhower på valg møte.

opp over partiet under sine statshandlinger har styrket visepresidentens stilling på lang sikt.

Konferer også hans hevdelse av det politisk upopulære program om utenlandshjelpen.

I sine skoledager kom ikke Nixon — tross sine bestrebelser — på A-laget i fotball. Men han har scoret mange mål siden, særlig under president Eisenhowers sykdom. Amerikanerne erfarte da at Nixon besto ildprøven for en statsleder — det å kunne treffe riktige beslutninger — ikke altfor lenge etter at problemet fremstilte seg til løsning!

Deltok i avsløringen av Alger Hiss.

Richard Nixon ble valgt til Kongressen både i 1946 og i 48, i denne annen termin vant han anseelse over hele Amerika da han med rette ble gitt en del av æren for at Alger Hiss ble ilagt straff — fem års fengsel for mened.

Hiss var en amerikaner som hadde arbeidet seg frem i administrasjonens høyeste stillinger og benyttet disse til å spionere på sitt fedreland og utlevere til Sovjet statshemmeligheter av første rang, mikrofilmre av hemmelige dokumenter, etsetera.

Riposten kom i september 1952 da Nixon midt i valgkampen ble søkt rammet av overskrifter på avisenes førstesider om at han var blitt begunstiget av «et hemmelig fond på 18 000 dollars». Dette holdt til å begynne med på å ødelegge Nixon, inntil han greiet å renvaske seg.

Men han kjempe mot mektige opponenter også blant sine egne. Nixons frykteligste sjokk var at avisen til Bert Andrews, hans nærmeste venn i pressen og medarbeider i Hiss-saken, New York Herald Tribune — ba om at Nixon trakk seg tilbake.

Han var sterkt fristet til

dette, men hans hustru Pat — en vakker og klok tidligere lærerinne i den høyere skole — hun gjentok stadig to setninger: «Hvis du trekker deg tilbake under ild, vil du være merket for resten av livet», og «hvis du går din vei nå vil Ike tape valgkampen.

Enten fiske eller kutte av agnet.

Full av god samvittighet — mens Amerika gjenlød av angrepene på Nixon, og før han hadde skutt av sin kanon — ga han i telefonen Eisenhower en liten påminnelse som kanskje kan gjengis slik: «General, i politikken kommer alltid den dag da man enten må fiske eller kutte av agnet».

Så fulgte Nixons berømte kringkastingstale som ble hans hittil mest avgjørende politiske triumf og som forvandlet ham fra en politisk lovende yngling til den betydningsfulle politiske personlighet han har vært etterpå.

Hans mange fiender — rekruttert fra ymse kategorier i det mangslungne amerikanske samfunn — har laget en oppslagskalender over Nixons feiltrinn i politikken. Hans motstandere har laget et sammenkok — ikke av hva Nixon har gjort — men av hva han har sagt — for lenge siden. Denne vei går vi alle med våre motstandere — også her i Norge. Den er ikke så værst effektiv, men er den alltid fair, og vinner man med denne metode sine motstandere over på egen side, hva som må være kampens mål? Den sovjetiske måte er å drepe til og med sine egne politiske venner, som gjennomførte revolusjonen, og seiren i 1945.

Hvis man skal forstå forfølgelsen av Nixon behøver en bare med Stewart Alsop å sitere et par ord fra ham selv i 1954, da han allerede var Amerikas visepresident.

Under et kringkastet for-

Da «befrielsen» kom til mailand

På «De 15 martyrs plass»

Fra Marc Augiers bok «Götterdämmerung. Europa 1945», som er kommet på det tyske Druffel-Verlag, og som også kan bestilles gjennom Folk og Lands Bøktjeneste, gjengir vi nedenfor et lite avsnitt om da «befrielsen» kom til Mailand i Italia:

Lenge før troppene (de alliertes) marsjerte inn, var revolusjonen allerede slutt i Mailand. Folket merket bare ikke noe til det. Maktovertagelsen var gått nesten umerkkelig for seg. Det begynte med at pøblen som var blitt rasende, 28. april sloss om å få se på Mussolini, som var hengt opp etter bena på «De femten martyrs plass». Folk rev hverandre nesten istykker som ville dyr.

En like hemmelighetsfull som bydende ordre var gått ut fra det allierte hovedkvarter:

«Denne motbydelige forestilling skal straks avbrytes. Og så fant den store parade sted. De vakre mailenderinner ventet på seirherrene under flyvende faner, med blomsterbuketter i nevene og et smil på leppene - - -

«Bravo, gli alleati - -».

Alle de som ville klatre opp på panservognene støtte man tilbake på fortaket. GI'ene

satt med geværene mellom bena og ryggen til mengden langs kanten på transportbilen og lot seg ikke engang forstyrre i sin samtale. De var, etter å ha kjempet i over ett år i Italia, fullkommen klar over den virkelige grunn til denne begeistring. For at det ikke skulle herske den minste misforståelse, hadde de skrevet med kritt på bilene: «No chocolate» - - «No cigarette» - - - Italienerne så nedtrykt på dem. Dette folk forsto ikke, kunne ganske enkelt ikke forstå, at de var fast bundet til fascismen også inn i nederlaget og at det i denne religionskrig ikke ble tillatt noe medarbeiderskap i den ellefte time.

Kunngjøringer, som på et hår lignet dem fra den tidligere kommandant i Mailand, kom tilsyne på husveggene: «De illegale italienske befrielsestropper (gli partigiani) blir oppfordret til uoppholdelig å

(Forts. s. 6).

«Bravo, gli alleati - -»

redrag om Eisenhower-administrasjonens og statssekretær John Foster Dulles utenrikspolitikk — stilte Nixon opp til den viselig av sammensvergerne villedte almenhet dette spørsmål, som hans fiender søker å felle ham på.

«Er det ikke vidunderlig å ha en utenriksminister som ikke er okkupert av kommunistene?»

*

Nå er ikke hensikten her å lage noe forsvar for Nixon. Han trenger det ikke. Alger Hiss-kreftene i Norge, som i

dag er så sterke, at Norge — tross sine mystiske milliarduttellinger til «forsvaret» — kan inntas med rikstelefon, vet allerede hva de skal mene om ham, jfr. Dagbladet, som har forrådt det gamle bonde-venstre. Bladet blunker nå like betydningsfullt i samme retning som Alger Hiss gjorde bak Roosevelts stol i Jalta til oppdragsgiver Stalin. Ti når man ikke kan holde en linje i livet så kan man det ikke. Men så kan man heller ikke vente et fair deal in the bitter end, for å si det på nynorsk. Potemkin.

«ARGUMENTUM AD HOMINEM»

Da befrielsen kom —

(Forts. fra s. 4).
være noen overflod. Men hvordan ser man egentlig på en mann som skaffer mannskap til arbeide på flyplasser eller flylemmer til fienden, mens landsmenn kjemper som hardest? Hvordan er det med det?

III.

For en del år siden da strafferaseriet herjet som verst kom det for dagen at grunnlaget sviktet for det berømmelige og uunnværlige ledd i alle domspremisser, at «retten finner det bevist at tiltalte visste at landet var i krig», fordi han måtte være bekjent med regjeringens kunngjøring og begrunnelse for sin flukt fra landet. Det skulle nemlig stå der, at konge og regjering forlot landet for å fortsette krigen utenfra. (Det er riktignok meddelt fra høyeste hold allerede i 1945, at man forlot landet, fordi «på den ene side vinket friheten på den annen side fangenskapet»).

I en landssviksak benektet tiltalte, at noe slikt sto i regjeringens kunngjøring, selv om det nok sto i riksadvokatens sirkulære til dommere og aktorer.

Det viste seg at tiltalte hadde rett og at riksadvokaten — noe lettvinnet får en vel si — når det gjelder straffesaker, som kunne ende med og er endt med dødsstraff, hadde hentet sitt kjennskap til kunngjøringen fra en nordnorsk lokalavis, som hadde vært mindre nøye med gjengivelsen. En høyst eiendommelig jurisprudent. Dermed sviktet også dette grunnlag for «retts»oppgjøret, hvis aktører omhyggelig hadde passet på, på dette grunnlag å pådytte tiltalte den manglende subjektive skyld.

Nå var gode råd dyre. Man kunne ikke godt fortsette med å finne det bevist, at tiltalte hadde kjennskap til noe, som ikke eksisterte! Men hvorledes redde skinnen for den angivelige rettstat og fremfor alt eget skinn? Jo, den kombinerte allmakt og visdom visste utvei og dekreterte, at det ville være urett mot dem, som således allerede hadde fått en ulovlig dom, ikke å la de resterende vederfares samme urett. Man fristes til å spørre, kunne man ikke ha funnet på noe bedre, når justismordene endelig skulle fortsette? Men det er kanskje igrunnen likegyldig hvilket grunnlag et bevisst justismord hviler på, når det bare blir utført.

Det må vel antas å være Quisling, som man har hatt i tankene med denne omsorg og dette noe eiendommelige syn på rettferd, ti overfor

ham var den nå erkjente urett uopprettelig, hvilket den ikke var og heller ikke er overfor dem som slapp fra det med livet eller ble avpresset en «erstatning».

En forunderlig rettsstat.

En forunderlig riksadvokat.

IV.

Etterat regjeringen Nygaardsvold hadde forlatt landet ble der i samarbeide med okkupasjonsmakten opprettet et administrasjonsråd, som det kaltes. Dette vakte oppstyr og protest fra exilregjeringen i London, men etterat rådet hadde tilkjennegitt å ville regjere på dennes vegne ble det godtatt som stedfortreder. Hvilken ordning man hadde tenkt seg i London, er ennå ikke betrodde oss, men noe må de vel ha tenkt på. Ut fra denne fullmakt gikk administrasjonsrådet igang med å fabrikere kanoner på Kongsberg, ammunisjon på Raufoss, skiper i Horten osv. for okkupanten. Enn videre oppløste rådet hæren og opprettet AT. Det forekom ingen protest fra London over denne anvendelse av dens fullmakt. Derimot fikk vi i 1945, da regjeringen vel var hjemme igjen vite at det var krig i Norge på denne tid. Hvorledes henger dette egentlig sammen? Såvidt vites ble rådets medlemmer sterkt dekorert for sin «innsats» eller kanskje jeg husker feil. S. U.

V.

Det er skikket til å vekke forbauselse — ihvertfall i noen grad, ettersom man tar det — at ingen av regjeringens medlemmer med unntagelse av justisminister Cappelen, som tok sin avskjed, fant seg beføyet til å ta hensyn til professor Skeies advarsler, som forelå før galskapen var satt i system. Det er også — i noen grad — forbausende at «fullmaktens», formentlig ufrivillige, opphavsmann mot bedre vitende har latt tingene skure med denne som grunnlag til å berøve folk livet, uten å si fra.

Justisminister Cappelens etterfølgere har alle «vedgått arv og gjeld» etter hinannen. Ingen av dem kan fralegge seg ansvaret for at det som er skjedd, ikke er blitt stan- set og for at det ikke revideres.

Leseren vil steile over at slike ting er hendt i vårt felles gamle skikkelige Norge. Det er den jus, som er importert fra Moskva via London av dertil skikkede lakeier, som har den frekkhet, til sin unnskyldning og beroligelse av egen slett samvittighet, å gi den ut for å være overensstemmende med folkets al-

minnelige rettsfølelse og dermed kaste ansvaret på dette. Folket sa imidlertid fra, så snart det kom til orde, så ettertrykkelig i Langelandsaken at det ble forstått og tatt til etterretning. Siden har vi ikke hørt noe mer om det.

VII.

Borte er det kongelige Nei, som en gang var så storartet inntil det viste seg å være høytrykkelig. Borte er den såkalte «fullmakt», som var så ærefull. Borte er den store sjelsstyrke som skulle vært utvist ved å ta beslutning om å rømme fra landet. Borte er de som til daglig påberopte seg å være så framifrå gode nordmenn. De etterlot seg endel bøker, hvor deres bragder skulle bevares for ettertiden. De ble nok ikke no videre bestsellers, de ble til slutt utbudt til kr. 1.— pr. bind. Borte er de «generalpreventive hensyn», alle bevisste justismorderes store «argument», fra Golgata til i dag.

Men vi har da noe igjen. Ganske meget om det ikke akkurat er så verdifullt: Der står et monument nedenunder Akershus over «norgesvennen» F. D. Roosevelt, som, etter å ha laget propaganda for sine landsmenn med slagordet «se på lille Norge» for å få dem til å anstrenge seg i hans krig, ville overlate Finnmarken til Russland. I denne landsdel er det reist et monument til minne om de samme russers befrielse, uten smålige hensyn til at de på et tidligere tidspunkt hadde funnet for godt å bombardere dens byer. Dette monument har senere gjennomgått en påkrevet forandring, etterat Norge ble alliert med Tyskland. Ideen med å forandre minnesmerkene ettersom situasjonen endres og gjør en forandring ønskelig bør også utstrekkes til den usannferdige innskrift på den bauta, som vi har stående i Trysil til minne om det forhenværende kongelige Nei. Den mann som en gang ga ordre til bombardement av Narvik er blitt æresdoktor ved Oslo Universitet. (Når det ikke ble noe av bombardementet skyldes det at generalen MacIsi nektet å la seg bruke til en slik forbrytelse). Idetheletatt stolte saker.

VIII.

Hele «retts»oppgjøret er et eneste stort argumentum ad hominem. Det ligger på siden av selve saken, om der under okkupasjonen er begått landsforrederi av Nasjonal Samlings medlemmer. Alle andre står utenfor. I erkjennelse av, at der ikke er begått noe landsforrederi, har man for å komme sine innen-

(Forts. fra s. 5).

avlevere alle våpen som er i deres besittelse til de amerikanske myndigheter. «Det er forbudt å bære røde hals- tørklær». Stadig strengere og mere truende ble disse kunngjøringer i de nærmeste dage da geværer og maskingeværer fortsatt ble beholdt av «partigiani»ene. De alltid noe reserverte engelskmenn hadde latt fjerne de veldige plakater som hang ned fra «befrielseskomiteens» balkonger: «Her mottas angiverier». Da det fremfor alt gjaldt om å få istand jernbanenettet igjen for å kunne sikre troppe- transportene, og å sette istand elektrisitetsverkene fordi man jo måtte sørge for befolkningens daglige brød - offentliggjorde den nye avis, som hittil hadde lovet endeløs frihet, hver dag korte og fyndige ordrer: «Etter ordre av den allierte militærregjering skal jernbanepersonalet 10. mai igjen ha tatt opp sitt arbeide - -» «Personalet ved Pirellifabrikken har å være på plass igjen kl. 7 mandag morgen» - -.

Det var altså ikke skjedd noe - - Folket som var blitt forført av propaganda i årevis hadde trodd at det var tilstrekkelig å myrde «tyran- nen» for at det ganske auto- matisk skulle opprinne en tid med velstand og lykke, i hvilken kornet ville vokse ganske av seg selv, bly forvandle seg til gull og vannet i alle byens brønner til vin - - . Som om et gevær noensinne har kunnet erstatte en plog! Stakkars folk! Det forsto, en smule for sent riktignok, at det ennå en gang bare hadde skiftet herre. De klokeste fant tilbake til disiplin allerede etter noen dage. For

rikspolitiske motstandere til- livs, skapt et nytt begrep «landssvik», som ingen egentlig vet hva er for noe. Det kan f. eks. godt bety rømning fra landet. Så har man be- handlet NS-folk på dette grunnlag, som om de skulle vært landsforredere, under samtidig erkjennelse av at de ikke er det.

Denne boomerangen har nå passert sitt zenith og er på vei mot sitt utgangspunkt. Derav det siste desperate ut- fall mot Forbundet.

IX.

«Retts»oppgjøret har alle- rede avfødt et par doktorpro- mosjoner ved det filosofiske fakultet. En vakker dag opp- lever vi nok en disputas for den juridiske doktorgrad. Da skal vi få se på løyer.

Olaf Holm.

Italia begynte «angrens tid».

Denne skuffelsens og den dårlige samvittighets tidsrom tok sin begynnelse etter at Mussolini hadde fullendt sin lidelsesvei. Vi vendte nedslått og forferdet over den men- neskelige bestialitet tilbake fra de «femten martyrs» plass. Vi kom først til vårt kvarter da det var blitt helt mørkt. Fengselsbetjenten fra San Vittore var ikke be- ruset som vanlig. Han satt ved kjøkkenbordet bøyet over en tallerken suppe som han ikke rørte - - .

«Dere har altså sett det», sa han og senket hodet enda dypere.

En trykkende stillhet fulgte. «Stakkars deg, bare spis», sa hans hustru.

«Jeg er ikke sulten - -».

Han så på oss med fortvi- lede og fullstendig forvirrede øyne.

«Det er sant, jeg er heller ikke sulten», bemerket fruen, «det kjennes ut som om jeg skulle ha en stor klump her», og hun trykket hånden mot maven.

De gikk tilsengs uten af- tensmat og det var noe høyst uvanlig i deres tilværelse. Den lille manns samvittighetskval - - . Småborgerens skam og frykt.

Stavisky-affæren

(Forts. fra s. 4).

plyndret han heller de godtroende i Frankrike. Han er en notorisk forbryter - og desto mere alvorlig er spørsmålet: hvorledes er det mulig at en forbryter kan ha in- tim forbindelse med ministre, bli feiret og understøttet av deputer- te og ikke bli forfulgt av retts- vesenet?!

Ministerpresident og innenriks- minister Camille Chautemps hol- der møte på møte - med justis- myndighetene, med republikkens president, Albert Lebrun, og så endelig også med minister Dalimier, som endelig er kommet tilbake fra sin nyttårsferie. Han er nå koloniminister, men det var han som skrev det ulykksalige brev til Tissier dengang han var arbeidsminister, det brev som an- befalte forsikringsselskapene å vise seg velvillige mot lånekas- sene. Han forsikret at han aldri hadde snakket med Stavisky, det være seg som Stavisky eller som Alexandre. Han underskrev hver dag hundrevis av brever og intet menneske kunne forlange at han skulle lese gjennom alt sammen. Dessuten inneholdt brevet bare en anmodning om å være lånekasse- ne behjelpelig og tok ikke sikte på lånekassen i Bayonne. Imidlertid var jo brevet stilet til direktøren i denne kasse - - . Minister Da- limier er den mest uskyldige av alle. Han er blitt offer for en el- ler annen saksbearbeider som sto til tjeneste for Stavisky. Imidler-

Argentina brev:

(Forts. fra s. 1).

ler eller inventar av noe som helst slag for en to års periode. Likeledes skal det bli slutt på tjenestemennenes utbredte misbruk av det offentlige biler. Mange tusen overflødige statsfunksjonærer vil dessuten i nærmeste fremtid måtte se seg om etter et mere produktivt arbeide, og det vil bli forlangt større effektivitet av de gjenværende. Av en befolkning på 20 millioner er 1 800 000 ansatt i det byråkratiske statsapparat. Med sine familier danner de til sammen en folkegruppe på ikke mindre enn 7 millioner personer, og 80 pst. av statsinntektene går ut til disse lønninger. I Casa Rosada har man innledet sparekampanjen ved å gå til nedleggelse av 12 telefonlinjer som hittil har representert en utgift på 50 000 pesos månedlig, og de kommunale myndigheter i hovedstaden har sluttet å servere sine funksjonærer gratis te og kaffe i arbeidstiden.

Mannen i gaten er fullstendig knust under presset av den vanvittige dyrtiden og han ser ikke fremtiden lyst i møte for seg og sine. Arbeideren påpeker med rette det skrikende urettferdige i at han skal tvinges til å bære de største savn og byrder. Han undres også hvilken garanti man har for at denne krisetilstand ikke skal vare ut over de to år som presidenten har lovet. Om oppoffrelsen hadde vært likelig fordelt på alle i samfunnet ville arbeideren muligens vært villig til å gå denne lidelsesgang til det felles beste med mindre pessimisme og bitterhet. Sikkert er det at regjeringen ikke vil greie å gjennomføre denne programpost uten en flertallsstøtte blant folket,

tid trenger herr Camille Chautemps en sydebukk og han tvinger herr Dalimier til å nedlegge sitt hverv. Kanskje kan Camille Chautemps på denne måte redde sin stilling. I mellomtiden prøver han seg med erklæringer om gjennomgripende reformer for på denne måte å berolige offentligheten. Han er den riktige mann i denne situasjon: han taler om en hel organisering av politiet, han lover å rense opp blant jusmyndighetene, han lover å avskaffe den usikkert at de deputerte ved siden av driver sakførerforretning. Imidlertid overtar hans partifelle, deputert og sakfører Campinchi - korsikanderen som senere som marineminister ble en av hovedhisserne til krigen mot Tyskland - forsvaret av den bedrageriske borgermester Garat, som dekket sin kassedirektørs forfalskninger, for borgermesteren er jo en partifelle av herr Campinchi (og dessuten også av ministerpresident Chautemps).

det vil si av peronismen, og om den ikke oppnår dette kan det føre til uanede konsekvenser. Den alltid «uforbetterlige» Rodriguez Araya, som etterhvert sikkert blir et kjent navn for Folk og Landslesere, har her rørt ved et ømt punkt. I et forsøk på å oppnå en utjevning av byrdene har han fremmet et lovforslag om en drastisk nedskjæring av presidentens, senatorenes deputerter og de militære sjefers lønninger. (Araya har forøvrig igjen gjort seg bekjent på en annen måte, idet han er blitt utfordret til duell av den meksikanske ambassadør i BA. Araya har akseptert utfordringen. Han hadde i Kongressen beskyldt ambassadøren for å misbruke sin stilling til storsmugling).

Peronistenes syn

Perons mening om regjeringens økonomiske stabiliseringsprogram er ennå ikke kjent, men den herværende peronistbevegelses midlertidige ledelse har under titelen «sult og ydmykelse for tyve millioner argentinerer», offentliggjort et omfattende kommunike over sitt syn på regjeringens tiltak. Her heter det at det peronistiske råd er enig med republikkens president i at det i øyeblikket eksisterer en akutt krise som vil være en alvorlig trussel for landets stabilitet i den nærmeste fremtid, men landets president avviker fra sannheten og er illojal mot folket ved overlatt å dekke over den opprinnelige grunn og de personer som er ansvarlige for landets nåværende økonomiske tilstand. (Fronidizi la ellers hverken under valgkampanjen eller sin tiltredelsestale første mai i fjor skjul på at det revolusjonære regime var ansvarlig for det argentinske fallitbo). Peronistledelsen sier videre at den er dypt uenig med regjeringens måte å møte krisen på. Den uttaler at den oppstukne vei ganske enkelt vil ryste Argentina over i utenlandske finanssentrers og økonomiske makters vold, under hvilke det argentinske folk tidligere har lidd elendighet og ydmykelse gjennom utallige år. (dette vel med sikte på de store lån og kreditter som Argentina har tatt opp i utlandet). John William Cooke og fagforeningslederne Framini og Cardoso har nettopp reist til den dominikanske republikk for å konferere med eks-president Peron om peronistenes stilling til de aktuelle problemer og det er typisk for den rolle den peronistiske innflytelse fremdeles spiller i dagens politiske liv at Ciudad

Trujillo, Perons oppholdssted i eksil, blir betraktet som nervesentret i den argentinske politikk. Gorillaene fikk i sin tid laget en lov som forbød politiske partier som var oppkalt etter personer, men nå er peronistbevegelsen anerkjent og legalisert av rettsinstansene under navnet partido justicialista. Ordet er velkjent fra den peronistiske doktrine og det nye partinavn blir på norsk omtrent noe i likhet med rettferdighetspartiet. Peronistene melder samtidig at partiets unge kvinneleder, senora Delia D. de Parodi, vil sette igang en landsomfattende kampanje med det mål å få utlevert Eva Perons bortførte lik.

Hendingene på Cuba

Så har verdenspressen i sin alminnelighet og den argentinske sådanne i særdeleshet i disse dager kunnet gasse seg med mer eller mindre redselsfulle skildringer fra det frigjorte Cuba. De makter som fra det skjulte dikterer den internasjonale presses politiske tendenser kan notere seg ennå en seier ved president Fulgencio Batistas plutselige og uventede fall i begynnelsen av januar måned. Man kan ikke lenger åpne La Prensa en eneste dag uten å lese om nye henrettelser av Batistatilhengere — ved rebellenes standrett eller uten noen som helst rettergang i det hele tatt. Ved opprøret inntog i Havanna ble hovedstaden satt fullstendig på hodet av pøbelveldet som satte fyr på alle mulige slags eablissementer eller raserte og ødela dem på annet slags vis. Man moret seg med å slå inn ruter over alt og innbyggerne var helt og holdent prisgitt en blomstrende rans- og tyverivirksomhet fra de mer patriotiske kilder i folket. En av de første dagene noteres det skader for flere hundrede tusen dollars og tapet av menneskeliv er offisielt oppgitt til 70, samt 300 sårede. Overfor den alarmerende utvikling gjorde regjeringen her straks forestillinger for å hindre at henrettelsene og terrorregimet skal få fortsette å utfolde seg. Vår unge innenriksminister vil forsøke å få alle de sydamerikanske stater med på en liknende fellesaksjon for å stoppe enhver politisk forfølgelse på Cuba i den nærmeste fremtid. Rebellstyrkene er imidlertid splittet seg imellom. En gruppe som kaller seg «revolusjonsdirektoratet» satte seg opp mot Fidel Castros disposisjoner og rustet seg til og med til kamp mot ham. Fidel Castro bemerket harmdirrende at det var unødvendig for dem som hadde folket bak seg

Politikernes mareritt

(Forts. fra s. 1).

erklærte overfor pressen, «at fangene ville bli dømt etter de samme regler, som krigsforbryterne ble dømt etter i Tyskland». Ja hva skal U.S.A. si til det? Selv Dagbladet bruker nå uttrykket «rettsoppgjør», om de myrderier som foregår i Havanna.

De regler som ble benyttet av rettsvesenet i etterkrigsoppgjøret er av gammel dato. Landssvikanordningens fedre, som i sin tid var stolte over farsskapet, er det neppe nå. De menn, som skapte «rettsgrunnlaget» for mordene i Tokio og Nürnberg, gjenskapte barbariet, som norm i behandling av de overvundne. Av alle tenkelige forbrytelser er den største, det å misbruke (bruke) domstolene til å fremme uretten. Den framgangsmåte inngir nemlig den «lille» mann, som stoler på domstolene, det falske inntrykk at man går lovlig frem. Her i landet kalte man det å bygge på folkets rettsfølelse. Ja slik kan «de store» svindle. Fra historien kjenner vi blant andre forgæelser, inkvisisjonen. Dengang pinte man ofrene til de tilsto eller døde. Bolsjevikene opptok den jesuitiske praksis, da massene i Sovjet øyensynlig sto på det samme kulturtrinn. I det mere opplyste Vesten fant man på en annen og mer genial måte. Man laget lover, som innebar en forhåndsdom. Alt det som skulle bevises, nemlig den objektive skyld såvel som den subjektive var tatt hånd om. Tiltalte måtte ha forstått. Ferdig med den.

Nå er det gått 14 år og ennå den dag i dag går de «edle dommere og lovmakere» omkring, som intet var hendt. Den vedholdende avispropaganda og det store samhold av de skyldige holder ennå folkets sanne rettsfølelse nede. Derfor ønsker man ro om «rettsoppgjøret», men man får det ikke. Vi ønsker ikke de skyldige straffet, men bare avslørt. Ikke så meget av hensyn til oss, som av hensyn til Norge som en kulturstat. Vi er blitt et tragikomisk folk, som alltid skriker opp om urett hvor det gjelder an-

å gripe til våpen, noe som ikke har forhindret ham selv i å gjøre akkurat det samme, til tross for at påstanden om at han er bakket opp av folket. Det har dessuten allerede vært et attentatforsøk mot rebell-lederen. Hans nestkommanderende og revolusjonens viktigste mann nest etter Castro selv er forøvrig argentineren Guevara, som

Forts. side 8.

dre nasjoner, mens vi ennå ikke selv kan holde oss «stuerene». Det at juriststanden ble avslørt ved «rettsoppgjøret» var av mindre betydning, da «folket» alltid har forstått, at fra det hold har man lite å vente. Hele verdens historie er full av misbruk, hvor man har anvendt jurister og bødler. Av den grunn innførte man blant annet i Norge legdommere, for å hindre juristene i misbruk av lovene. I 1945 opphevet man også denne sikkerhetsventil, da de sammensvorne ikke stolte på «folket».

I dette land er det kun Stortinget som kan foreta avlusningen, men det vil ta tid — fordi der ennå sitter mange, som først må avluse seg sin forbindelse med «rettsoppgjøret». Vi kan hjelpe til ved våre stemmer i valg. Nemlig kun å stemme på lister hvor der ikke forekommer notoriske rettssvikere. Slik også ved kommunevalg, for å markere vårt standpunkt. De rettssvekne må bli den lut som renvasker nasjonen for illegaliteten under krigen og sviktet mot retten etter denne. Historien selv vil ordne med forrederne, som førte Norge opp i en like så æreløs krig som etterfølgende fred.

H. Franklin Knudsen.

Daglig friske blomster

KRANSER til alle priser
S Y N N Ø V E L I E
Blomsterforretning
Frognerveien 30, Oslo
Tlf. 44 22 30

Annelise Parow

TANNINNSETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke — Voldsminde

TANNLEGE MAAMOEN

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

Tannlege

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Arkitekt

HUSTAD

BÆRUMSV. 5, Ø. ULLERN

Telefon 55 61 29 — Oslo

Oslo Stigefabrikk

Inneh. ALF T. LUNDE,

Mosseveien 8, Oslo

Tlf. 68 88 37, priv. 87 07 79

Skyvestiger oljet m/ cadi-
merte beslag. Takstiger av
jern, malertrapper og heisba-
re loftstrapper.

SPREDTE INNTRYKK —

(Forts. fra s. 1).

parts generaler. Under denne prosess hørte man intet om hvem det var som tok initiativet til terrorbombing av åpne og ubefestede steder. Vedkommende burde selvsagt blitt dømt etter de samme «rettslige» synsmåter som ble gjort gjeldende mot de tyske generaler og statsmenn, og følgelig hengt på samme forsmadelige og pinefulle vis som endel av disse.

Bøddel ved hengningen var — som man vil erindre — en amerikaner som hadde søkt om det, og som viste seg å kjenne til hvordan ofrene kunne pines lengst mulig. «Arbeiderbladet» noterte i sin reportasje med åpenbar tilfredshet, at feltmarskalk Keitel sprellet i «nøyaktig» 15 minutter. Ære være den høyutviklede, kultiverte sans for rett, humanitet og anstendighet i den demokratisk-bolsjeviskiske allianse, som nå er nådd frem til sin velfortjente sluttfase.

Det var imidlertid ingen ringere enn mr. Churchill i egen person som ledet det møte i det engelske krigskabinett, hvor den skjebnesvangre bestemmelse om terrorbombing ble truffet. Han er således bl. m. a. også ansvarlig for massemyrderiene i Dresden, mens byen var overfylt av flyktninger fra Øst-Tyskland. «Farmand»s redaktør som fremdeles er ikke alene subjektivt, men sadistisk urimelig innstillet i sin hetspropaganda mot Tyskland, har søkt å finne et forsvaret for det engelske initiativ i en fantasi-formodning om at «den gode Goebbels» nok ville funnet på det, hvis ikke England hadde gjort det. Det tyske militære syn på krigens vesen, som vi kjenner det fra tidligere gir intet holdepunkt for en slik fantasipåstand. Den er ikke betegnende for annet enn den alminnelig manglende norske evne til et upartisk, objektivt syn, selv i presumpstivt kvalifiserte, intellektuelle kretser, den juridiske ikke unntatt.

Den mann som representerte engelske synsmåter i «retts»aksjonen mot de tyske generaler og statsmenn var sir Shawcross, som angivelig skal være ansett som en av Englands fremste skrankeadvokater i strafferettslige saker. Ennå har historien ikke brennemerket ham etter for tjeneste, tvertom har han fått sin «Sir»-tittel som belønning for sin innsats.

Mr. Shawcross ledet som aktor aksjonen også i en annen sak, hvor det rettslige grunnlag og prosedyren forekom å være av tvilsomt art, med krokveier for å nå et villet resultat. Moralsk sett sto dog saken i en noe bedre stilling enn Nürnbergprosessen.

Det gjelder Haw-Haw saken. Innsenderen herav leste om den i et engelsk «magazin» i 1946, og fant beretningen og særlig det juridiske resonnement så spissfindig interessant at det bet seg fast i hukommelsen.

Mr. Haw-Haw var det engelske oppnavn på den kommentator som i kringkastingen fra Berlin hadde den engelsk-talende verden som virkefelt i krigsårene. Han ble etter det tyske nederlag arrestert av engelske soldater, da han sto i ferd med å skulle passere den tysk-danske grense for å komme i sikkerhet. En soldat kjente ham igjen på stemmen: «You are Haw-Haw, aren't you?»

Aktors bestrebelser for å oppnå dødsdom strandet til en begynnelse på forsvarers påstand om at Haw-Haw ikke var engelsk borger. Etter vidtløftige undersøkelser og prosedyre, ble det fastslått at han var amerikansk statsborger. Man fant imidlertid at han ved utreise fra England hadde fått engelsk pass med anbefaling om støtte fra engelsk hold. Dette pass, hevdet aktor, forpliktet innehaveren til lojalitet på linje med engelske statsborgere, og var gyldig i et år fra utstedelsen. Nå hadde riktignok Haw-Haw ikke henvendt seg til noe engelsk hold om støtte etter utreisen, men rettslig avgjørende måte det være at han kunne ha gjort det, hvis han hadde villet, mente øyensynlig aktor. På grunnlag av dette subtile juridiske resonnement, fikk man så omsider dømt Haw-Haw til hengning.

En slik fortolkning av hva et pass utstedt av en fremmed statsmakt innebærer, vil sikkert være nye for de fleste.

Uansett hva som kan sies om Englands delaktighet i Nürnbergprosessen, og det engelske forhold i enkelte andre saker, som f. eks. mot den irske frihetsforkjemper, sir Roger Casement (jfr. Findlay-saken), under forrige verdenskrig, og mot Haw-Haw etter den siste, er det neppe tvil om at den engelske rettspleie ikke alene i det interne oppgjør etter krigen, men også i flere andre henseender ligger på et høyere nivå enn rettspleien i Norge. Eksempelvis kreves det full enighet i skyldspørsmålet, før det blir tale om straffedom. En avgjørelse som den som her i landet ble truffet i Haaland-saken, imot et mindretall av 4 dommere, er således prinsipielt utenkelig i England. Det er jo også åpenbart fornuftsstridig å forlange av lagmenn at de skal ha bedre forståelse av straffeloven enn flere høyesterettsdommere.

BRØDRENE GRIMM DENAZIFISERES!

I forbindelsen med «rensen» av de tyske kulturverdier har forlaget Robert Bardtenschlager i Reutlingen ved nyutgaven av Grimms eventyr strøket «Jøden i Dorn» og «Den gamle Hildebrand». Så verden går fremover.

*

ØSTSONEN

Bundesministerium für Gesamtdutsche Fragen meddeler at tallet på politisk forfulgte i Østsonen igjen har steget sterkt. Nesten 10 000 politiske fanger sitter i tukthus og straffeleire, heter det, så nå begynner en faktisk å nærme seg norske forhold i 1945—46.

*

TYSKE OFFISERER TILEAKE FRA EGYPT

Artillerigeneral Wilhelm Fahrmbacher, forsvareren av festningen Lorient reiste i sin tid etter den egyptiske regjeringens ønske til Kairo som militær rådgiver. Han er nå, etter hva Deutsche Soldaten-Zeitung meddeler, definitivt kommet tilbake til Tyskland. Han hadde i sin tid 67 tyske offiserer som medhjelpere, men nå finnes det ingen tysk offiser mer i egyptisk tjeneste.

*

UNDERLIGE DIPLOMATER

I Rom er det oppdaget at det var en illegal radiosender i det tsjekkosllovakiske gesandtskap og at denne i månedvis hisset mot Italia. Den tsjekkiske regjering i Prag har hittil ikke gitt noen forklaring på denne merkelige diplomatiske virksomhet, skriver Deutsche Soldaten-Zeitung, som minner om at den tsjekkiske kommunistregjering, ivrig understøttet av de tyske sosialdemokrater, streber etter å få opptatt diplomatiske forbindelser med Bonn. Med eller uten illegal sender?

*

KRIGSHISEREN ROOSEVELT

De amerikanske diplomaters historielærer, Charles Callan Tansill, en av de betydeligste autoriteter på sitt

~~~~~

Mindretallet i Haaland-saken var ovenikjøpet av de eldste og mest erfarne dommere, og således ikke nyansatte, politiske redskaper.

I injuriesaker har vidnene i norsk rettergang lov til å servere allslags «hørensagen», rykteslarv m. v. I England bare hva de selv vet, og kan svare for er riktig. Unektelig en betydelig mere beryggende rettsordning enn den norske. J. V.

område sier om Roosevelts krigshensikter: «Han hadde håpet at Tyskland skulle gi ham et påskudd, men Hitler vegret seg for å hjelpe ham med etpar innledende takter. Kanskje etpar japanske statsmenn ville vise seg mere hjelpsomme? Invertfall lyttet han — mot Orienten og søkte inspirasjon fra det utgrunnelige Fjerne Østen. Han fant den i Pearl Harbour».

*

HVA KAN EN IKKE SKRIVE

En herre ved navn Markus Markussøn skriver i Dagbladet dypsindige betraktninger om Englands særlige etterretningstjeneste på Cuba og England er sikkert dårlig både på den ene og den annen måte. Skjønt gudene må vite hva Markus Markussøn vet om forholdene på Cuba. Vi vil bare arrestere en av hans bemerkninger som forekommer en noe besynderlige etter at selv den norske dagspresse har måtte korse seg så smått over Fidel Castros «etterkrigsoppgjør», som foregår på stadion i Havanna under skral og skrik fra 15 000 importerte banditter (jfr. vårt Argentinabrev i dette nummer).

Argentinabrev:

Forts. fra side 7

er kjent over hele Syd-Amerika som kommunist. En av rebellenes radiosendere i fjellene kalte seg også for «den røde stjerne».

Siden den brasilianske president Vargas fall i 1954 er det som om de sterke menn og folkeførere i latinamerika som ved en bølge systematisk skylls bort av landene. Batistas regime har uten tvil, i likhet med Perons, vært en underminert mark. Etter femseks års styre har nesten alltid disse menn sett seg omgitt av en bande skruppelløse statsmenn og funksjonærer som arbeider henimot å få bort de ærlige og bra menn som omgir føreren og isolere ham fra folket og sine egne partifeller. Aksjonen på Cuba var godt koordinert og fremgangsmåten den samme som i flere andre latinamerikanske tilfeller: SIP (det interamerikanske presseforbund) setter i gang en pressekampanje, presteskaper slutter seg til, og de vepnende styrker gir visse tegn på demoralisering og disiplinmangel, de klassiske politiske partier organiserer seg for undergrunnsvirksomheten, det kommer et første revolusjonsforsøk som blir slått ned. Den regjerende som ser seg truet av den internasjonale sammensvergelse fra de hemmelige selskap finner plutselig at

Markusson skriver: at USA ble bebreidet «— at de støttet dette regimet (Batistas) direkte i kampen mot en militært helt underlegen opprørsbevegelse som var umåelig populær (!) blant Cubas befolkning fordi den ville ha regime fritt for terror, tortur og korrupsjon!»

*

HAN KJENNER DEM

Arbeiderbladets medarbeider B. G. har hatt et intervju med tidligere kirkeminister Lars Moen, som er frisk på levren og som sier enkelte karakteristiske ting om de kirkehøvdinger og kirkepolitikere som vi blant annet traff på i okkupasjonstiden — og enda mere like etterpå. Vi gjengir:

— De hadde jo mye med prester å gjøre den gang De var kirkeminister. Lærte De ikke noe av dem?

— Jo, jeg lærte mye. Og jeg må si som sant er, at jo mer jeg hadde å gjøre med kirkehøvdinger, og kirkepolitikere, dess bedre forsto jeg dem, og dess dårligere likte jeg både dem og mye annet av det de før med.

maktmidlene til hans rådighet ikke reagerer på hans ordrer og ikke lenge etter går alt nedonom og hjem. — Buenos Aires' engelske avis «The Herald», hevder også at De Forente Stater intervenerte til avgjørende fordel på rebellenes side i det kubanske drama ved å lukke øynene for den strøm av våpensmugling som rebellenes folk i USA foretok, mens U.S.A. på den annen side nektet Batista våpen og ammunisjon, slik at forrådene på slutten slapp helt opp. Batista erklærer selv at han la ned kampen for å hindre flere blodsutgydelser mellom landsmenn. S.

FOLK og LAND

Ekspedisjon og kasse:
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96
Boks 3214

Abonnementspriser

Kr. 25,- pr. år, kr. 12.50 pr. halvår. Sverige og Danmark: kr. 29.00 pr. år, kr. 14.50 pr. halvår. Utlandet forøvrig: kr. 33.00 pr. år, kr. 16.50 pr. halvår. I nøytralt om-slag kr. 35.00 pr. år, kr. 17.50 pr. halvår.

Løssalg 65 øre

Annonsepris:

32 øre pr. millimeter over en spalte. Bruk postgironr. 16450.

Utgiver A/L Folk og Land
Sambandstrykkeriet
Oslo